

N:o 107.

Af herr **J. Nydahl**, om ändring af § 37 regeringsformen.

Med fästadt afseende på vigten af att rikets grundlagar alltid utgöra ett fullt uttryck för tidsmedvetandet, vill det synas magtpåliggande, ej blott att i dem införas de nya stadganden, som ett i utveckling stadt samhällslif kan göra af behovet påkallade, utan äfven att från dem utsofras hvarje till äfventyrs befintligt, som ej längre uppbäres af den allmänna meningen.

De i 37 § regeringsformen förekommande bestämmelserna om adelskapsinrättningen hafva synts mig i vissa delar vara af sistnämnda beskaffenhet.

Ändamålen med adelskapsinrättningen kunna icke — yttrades i 1812 års konstitutionsutskott — vara flera än följande två: »det ena, att lemna en utmärkt förtjenst en belöning genom ett anseende i opinionen, och det andra, att bibehålla ett tillräckligt antal medlemmar inom det med en konstitutionell rätt begåfvade riksstånd, som bär namn af ridderskapet och adeln.»

Af dessa adelskapsinrättningens tvenne ändamål hade det sista onekligen i realiteten den största betydelsen, men deraf följer ock, att det hufvudsakliga skälet för adelskapsinrättningens upprätthållande försvann, i samma stund ridderskapet och adeln upphörde att vara ett riksstånd. Det återstående mindre viktiga ändamålet, det enda, som adelskapsinrättningen nu har att fylla, inskränker sig sålunda till »att lemna en utmärkt förtjenst en belöning genom ett anseende i opinionen».

Vid tiden för grundläggandet af vårt nuvarande statsskick och sedermera allt framgent, så länge ridderskapet och adeln egde tillvaro såsom riksstånd, var detta anseende grundadt delvis, och måhända till största delen, på adelns dåvarande politiska magtställning, samt delvis

på adelns historiska föregåenden. Efter representationsförändringens genomförande kan emellertid intet »anseende» beredas en nyskapad adelsman på förstnämnda grundval, och lika litet torde det för honom varda möjligt att tillgodogöra sig någon del af adelns under ståndstiden förvärfvade fond af anseende, emedan denna tillhör en historiskt afslutad epok, med hvilken han ej står i något traditionellt samband. Några andra än nu omnämnda grunder för med adelskapet förknippadt anseende torde svårligen från tiden för vårt statsskicks grundläggande kunna anföras. Men äfven om detta skulle låta sig göra, hvad en längesedan förfluten tid beträffar, så torde likväl det sedan dess alltjemt pågående utjemnandet af fördomar hafva beröfvat dem allt stöd i folkmedvetandet, hvilket nu uppställer helt andra vilkor för att förvärfva anseende i opinionen.

Då således med förlänandet af adelsvärdighet ej vidare kan upp-nås något af adelskapsinrättningens två ändamål, enär det ena upphört att finnas till och det andra ej vidare kan af någon nyadlad vinnas, så saknas anledning att bibehålla ett grundlagsstadgande om huru adlig värdighet förlänas skall, såsom under sådana förhållanden varande utan betydelse. Redan detta synes mig utgöra skäl nog för upphörandet med allt vidare adlande, men om möjligt vinner skälet i ökad styrka, om det kan befaras, att genom stadgandets bibehållande fördomar hållas vid lif, hvilka det för samhällsutvecklingens skull vore önskligast, om de alldeles försvunno.

Beträffande öfriga i nu omhandlade grundlagsparagraf förekommande bestämmelser, så synas mig vidare de, som afse adelskaps öfvergående från en till annan af adelns medlemmar genom arf eller annorledes, ej vara af natur att fortfarande bära bibehållas i rikets grundlag, sedan ridderskapet och adeln längesedan upphört att vara ett af rikets stånd. För ridderskapet och adelns medlemmar, de enda, för hvilka dessa bestämmelser nu hafva någon betydelse, skulle det medföra lika stor trygghet, om de upptogos i riddarhusordningen, eftersom denna skall fastställas af Konungen samt ridderskapet och adeln gemensamt. Vore det antagligt, att ökad trygghet derigenom vunnas, så kunde ju i 37 §:s sista stycke göras det tillägg, att riddarhusordningen icke allenast skall, såsom nu, bestämma, huru ridderskapet och adeln sammanträda må, utan äfven huru adelskap genom arf, eller då någon förklarats sitt adelskap förlustig, skall till annan öfvergå.

På angifna grunder får jag sålunda vördsamt hemställa,

att Riksdagen måtte för sin del besluta, att

upphäffa första stycket i 37 § regeringsformen, som börjar med orden: »Konungen eger att i adeligt stånd upphöja män» — — — — — — — — — —, och som slutar med orden — — — — — — — — — — »närmast berättigad är», samt att i samband dermed vidtaga de grundlagsändringar, särskildt hvad 39 § regeringsformen beträffar, hvartill ett sådant beslut kan föranleda.

Om remiss till konstitutionsutskottet anhåller

Stockholm den 27 januari 1893.

Joh. Nydahl.
